

02. İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların incelenmesi

Cengiz KESİK¹

Eda HALİSTOPRAK²

APA: Kesik, C. & Halistoprak, E. (2023). İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 13-32. DOI: 10.29000/rumelide.1342069.

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin 2010-2023 yılları arasında yapılmış olan çalışmaların derinlemesine incelenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda bu çalışmada, araştırma bulgularının yeniden değerlendirilmesi, yorumlanması, benzer ve farklı yönlerinin ortaya koyulması süreçlerini kapsayan meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasına 13 Mart 2023 tarihinde başlanmış, 10 Mayıs 2023'de veri toplama süreci tamamlanmıştır. Güncel verilerin de çalışmaya dahil edilmesi açasından son güne kadar veri toplama süreci devam etmiştir. Veri çözümlemesi için tümevarımsal içerik analizi yöntemi belirlenmiş, incelenen çalışmaların konu alanları, yöntemi, veri analizi, elde edilen sonuçlar ve elde edilen sonuçlara yönelik öneriler başlıkları altında özetlenmiştir. Araştırma sonucunda, ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılan çalışmaların konu alanlarında iki dilli öğrencilere eğitim veren öğretmenlere yönelik; öğretmen yetiştirme sorunu, karşılaştıkları sorunlar, çözüm önerileri ve görüşleri yer alırken iki dilli öğrencilere yönelik ise karşılaştıkları güçlükler, başarı, beceri ve hazır bulunuşlukları yer almıştır. Çalışmalarda inanırılık ve tutarlılığın yüksek tutulması için veri üçlemesine önem verildiği, çalışma gruplarının ise ilkokul öğrencileri, sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencilerinin velileri, sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmeni adayları ve dokümanın olduğu saptanmıştır. Elde edilen veriler literatür çerçevesinde tartışılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: İki dilli, iki dillilik, ilkokul, Türkçe öğretimi, ilk okuma yazma öğretimi, meta-sentez

Examination of studies on teaching Turkish to bilingual children in primary school

Abstract

The aim of this study is to examine in depth the studies conducted between 2010-2023 on teaching Turkish to bilingual children in primary school. In line with the purpose of the research, the meta-synthesis method, which includes the processes of re-evaluation, interpretation, and similar and different aspects of the research findings, was used in this study. Data collection started on March 13, 2023, and the data collection process was completed on May 10, 2023. The data collection process

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, (Şanlıurfa, Türkiye), cengiz_kesik@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9777-0076 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 13.06.2023- kabul tarihi: 20.08.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1342069]

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Şanlıurfa, Türkiye), edadogann35@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0000-9679-5159

continued until the last day in order to include up-to-date data in the study. The inductive content analysis method was determined for data analysis, and the subject areas of the studies examined were summarized under the headings of the method, data analysis, results obtained and suggestions for the results obtained. As a result of the research, for the teachers who teach bilingual students in the subject areas of the studies on teaching Turkish to bilingual children in primary school; While the problem of teacher training, the problems they encounter, solution suggestions and opinions are included, the difficulties they encounter, success, skills and readiness for bilingual students are included. In the studies, it was determined that the data triad was given importance in order to keep the reliability and consistency high, and the study groups were primary school students, classroom teachers, parents of primary school students, classroom teachers, prospective classroom teachers and the document. The data obtained were discussed within the framework of the literature and various suggestions were made.

Keywords: Bilingual, bilingualism, primary school, Turkish teaching, primary literacy teaching, meta-synthesis

1.Giriş

Dil, insanların duygularını, düşüncelerini bildirmek için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla yaptıkları anlaşma, öteki kişilerle iletişimi sağlayan ortam olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023). Tarih öncesi ve sonrası dönemlerde dil; toplulukların, toplumların, ulusların, varoluşlarını kanıtlayan, onların var olmasını sağlayan başat nitelik olmuştur. Tarih boyunca dil insanların birbirleriyle anlaşması, duygu ve düşüncelerini aktarması için gerekli yapıtaş görevini üstlenmiştir. İnsan yaradılışı gereği duygu ve düşüncelerini anlatmak, yansıtmakla mükellef olan bir varlıktır. Akabinde insan topluluğunun bir arada yaşamasına istinaden iletişimin kaçınılmaz bir gerçeklik olduğu düşünülmektedir. Toplulukları, toplumları, ulusları oluşturan insanlar duygu ve düşüncelerini anlatmak için sözlü ya da sözsüz iletişime başvurmuştur. Birden fazla insanın yaşam koşulları gereği bir araya gelerek oluşturdukları kaçınılmaz toplum yapısı iletişim kurma zorunluluğunu ve kaçınılmazlığını da beraberinde getirmiştir. İnsanlar iletişimin bir gereği olarak yeryüzünde var olmaya başladığından beri toplu yaşamın bir gereği olarak duygu ve düşüncelerini sözlü, yazılı ve resim ile tekrarlayan seslerle birbirlerine aktarmayı başarmış ve tarih boyunca sürdürmüşlerdir. Dolayısıyla yaşam koşulları gereği bir araya gelen insanlar topluluktan topluma evrilmiş ve zamanla kendilerine özgü yaşayış tarzlarını, kimliklerini yansıtan uluslara dönüşmüşlerdir.

Dilin, ait olduğu ulusun tarih, yaşayış biçimi, örf, adet, gelenek ve görenek gibi unsurlarından ayrı düşünülmesi olanaksızdır. Bu da doğal olarak bu toplulukların meydana getirdiği ulusların kendi ana dilini ifade etmektedir. Dünya’da uluslar varlığını kültürleri ve dilleriyle göstermektedir. Ana dili, kişinin içinde bulunduğu, yetiştiği toplumda ve ailede öğrendiği ilk dildir (Vardar, 1988). Bir başka deyişle kişinin anne ve ailesinden sonra içinde yetiştiği ve büyüdüğü toplumdan öğrendiği ve bu toplumla iletişim kurduğu dil olarak tanımlanmaktadır (Topaloğlu, 1989). İnsan, dünyaya geldiği aile ve toplumun gelenek, görenek, örf ve adetlerini kültürel bir kimlik olarak taşımaktadır. Dolayısıyla uluslar ve bu uluslara ait insanlar gittikleri her yere kendi kimlikleri ile birlikte kültürel kimlik olarak taşıdıkları dillerini de götürmüşlerdir (Butler ve Hakuta, 2004). Yine kişi yetiştiği bu toplum mekanizmasının içerisinde diğer bireylerle sağladığı iletişimin yapı taşı olan dilini gizil olarak edindiği düşünülmektedir. Kaçınılmaz bir edinim olan bu dil o kişinin ana dilini simgelemektedir. Ana dil ise, “zaman içerisinde ses, biçim ve anlam bakımından birbirinden az çok farklılaşmış olan dillerin ortak kaynağı kabul edilen dil” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Pek çok dilin doğurganlığını üstlenen diller ana dil olarak

tabir edilmiştir. Farklı dillere köken olan bu diller ulusların varoluşundan beri oluşturduğu dil olmakla beraber pek çok etken ile farklı dillerin türemesini sağlamış olan arı dillerdir.

Uluslar ve bu ulusların yönetim şemasını ve toprak bütünlüğünü üstlenen devletler içerisinde kendi ana dilleri ile iletişim kurulduğu gibi aynı ulus ve devlet içerisinde pek çok etken ile farklı, birden fazla dilin de konuşulduğu görülmektedir. Bu etkenlere, aynı toprak içerisinde yer alan ulusların bütünlüğünü sağlayan, siyasi sınırlar ve yönetim şeması ile ayıran devletlerin oluşumu esnasında ya da sonrasında yer alan göç, savaş, diplomatik ve siyasi ilişkiler gibi faktörleri örnek verebiliriz. Aynı zamanda devlet içerisindeki ekonomik, sosyolojik ve teknolojik değişimler bu dil hareketliliğini arttırmıştır. Böylelikle aynı devlet içerisinde farklı dil edinimi ve kullanımının kaçınılmaz bir hale geldiği düşünölmektedir.

Günümüzde bu durum aynı devlet içerisinde iki dillilik ve çok dillilik kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Birey doğduğu andan itibaren iki dilin konuşulduğu ortamda büyümesiyle ve bu süreçte iki dile de maruz kalmasıyla iki farklı dil becerisini de kazanabilmektedir. Bu bireylerin iki farklı dili edinme sürecinde pek çok etken ile karşılaştığı göz önüne alınırsa bu iki dil ediniminin buna bağlı olarak farklı beceri düzeylerinde olabilmesi de olağandır. Bir dilde kurulan iletişim ağı ile iki dilde kurulan iletişim ağına bakıldığında dünya üzerinde birden fazla dili konuşan ve kullanan insanların sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyde daha avantajlı olduğunu söyleyebiliriz. Dünyanın her yerinde hemen hemen tüm uluslarda iki dillilikten bahsetmek mümkün iken jeopolitik olarak önemli bir yerde yer alan Türkiye’de de iki dillilik kavramının çoğunlukta olması ve iki dilli insanların varlığı kaçınılmazdır. Türkiye tarihine bakıldığında aynı toplum altında birleşen farklı ulusların oluşturduğu kültürel açıdan zengin ve donanımlı bir ülkedir. Ülkemizin sosyokültürel farklılıkları farklı etkenlerden dolayı meydana gelmiş birden fazla kültürün anadilimiz dışında farklı dillerin de konuşulmasını kaçınılmaz kılmıştır. Aka (2012), Türkiye’de Arapça, Arnavutça, Boşnakça, Çerkezce, Abazaca, Ermenice, Gürcüce, Hemsince, Kürtçe, Lazca, Pomakça, Romanca, Rumca, Süryanice, Yahudice ve Zazaca dillerinin Türkiye sınırları içerisinde konuşulduğunu ifade etmektedir.

İki dillilik (bilingualism) Latince iki anlamına gelen “bi” ve dil anlamına gelen “lingualism” sözcüklerinin birleşmesi ile oluşmakta olup bireyin iki farklı dilde de iletişim kurma becerisini ifade etmektedir (Günaydın, 2020). İki dillilik siyasi bütün olarak ana dili farklı bir ülkede yaşamını sürdüren ya da bu ülkeye göç hareketinde bulunan, aile içi ebeveynlerde farklı dil uyaranlarına maruz kalan çocukların iki dilin de uyarılarına maruz kalması ile tanımlanabilmektedir. İki dillilik bu bağlamda oldukça yaygın olmasına rağmen tam olarak üzerinde düşünce birliği sağlanmış bir tanımı bulunmamaktadır (Sebastian Galles ve Costa, 2014). İki dillilik iletişim esnasında birden fazla dile ulaşma ve bu dilleri kullanma becerisi olarak ta tanımlanmaktadır (Soh, Azman ve Ho, 2020). İki dilli olan bireyler kendi anadilinden farklı olarak bir ya da birden fazla dili iletişim süreçlerine katmalarından dolayı çok kültürlü bireyler olarak da tanımlanmaktadır (Saydı, 2013).

Helot (2008), iki dilliliğin tanımında farklı iki yaklaşım kullanmıştır. Bu yaklaşımlar maksimalist ve minimalist yaklaşım olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Maksimalist yaklaşıma göre bireyler iki dile de ana dilini konuşanlar kadar hâkim olmalıdır (Bloomfield, 1935). Bu yaklaşımda iki dilli bireyler her iki dilde de aynı beceriyi gösterir. Minimalist yaklaşımda ise iki dilli bireylerin her iki dildeki beceri düzeylerinin aynı olması gerektiği ve bu dillerde beceri sınırının olabileceğini öne sürölmüştür (Akıncı, 2017). Değişme ve gelişmelerin akabinde küreselleşen dünyada farklı etkenler ile siyasi sınırlar ötesinde olan dil sınırları aşılmış, bu etkenler beraberinde dil üzerine farklı gelişmelerin meydana gelmesine sebep olmuştur (Avcı ve Kurudayıoğlu, 2022).

İki dillilik ve iki dilli olma olgusu, günümüzde dünyada ve ülkemizde farklı sebeplerin doğurduğu oldukça yaygın bir durumdur. Dünya çapında iki dillilik, pek çok araştırma ile avantajları ve dezavantajları ortaya konulmuş ve kabul edilmesi gereken bir olgu olduğu düşünülmektedir. Eşik kuramına göre iki dile de maruz kalan bireyin iki dilliliğin getirmiş olduğu avantajları yaşayabilmesi için maruz kaldığı iki dilin de konuşma, ifade etme, iletişimde kullanma gibi belirli özelliklerde belli eşiği geçmiş olması gerekmektedir (Cummins, 1979'dan akt. Yağmur, 2007).

Dünya'da ve ülkemizde pek çok farklı neden ile oluşan ve göz ardı edilemez bir gerçekliğe bürünen iki dillilik olgusu, bireyin iki dilli olmasının sınırları, nedenleri ve kapsamının bilinmesi anlaşılması ve iki dilli bireylerin eğitim öğretim süreçlerine entegre edilmesi ile toplumdaki fırsat eşitliğinin sağlanması adına oldukça önemlidir. İki dilli çocukların eğitime entegre ve öğretim süreçlerine dahil edilme süreçleri için iki dillilik ile ilgili araştırmaların oldukça önemli olduğu söylenebilir. İki dilli çocukları eğitim ve öğretim süreçlerine dahil edilirken daha iyi anlamak ve tek dilli çocuklar ile aynı paydaş haline getirmek adına bu hususta yapılacak araştırmalar kılavuzluk edebilecektir. İlkokulda iki dilli çocukların Türkçe öğretimine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi adına yapılan bu çalışma ve yapılacak olan iki dillilik çalışmaları, Türkiye'nin çok dilli ve çok kültürlü yapısının anlaşılmasına, buna yönelik kapsayıcı eğitim politikaları ve programların geliştirilmesine, iki dillilik ile ilgili yapılacak olan çalışmalara katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı 2010-2023 yılları arasında ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin olarak yapılmış çalışmaların incelenmesi ve yapılan çalışmalardaki bulguların ortaya konulmasıdır. Bu çalışmada ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin olarak yapılmış çalışmaların meta-sentez yöntemi ile sentezlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin olarak yapılmış çalışmaların:

1. Konu alanları
 2. Seçilen yöntemleri (araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları)
 3. Veri analiz süreci
 4. Elde edilen sonuçları
 5. Elde edilen sonuçlara yönelik önerileri
- açısından ortaya çıkan sentezi nedir?

2.Yöntem

2.1 Araştırma deseni

Çalışma, nitel araştırma olup meta-sentez yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama araçları ile olay ve algıların kendi ortam ve ortam süreçlerinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya koyan araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Yayımlanmış çalışmaların düzenlenerek bir araya getirildiği çalışmalarda temelde meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olmak üzere üç içerik analizi yöntemi kullanılır (Dinçer, 2018). Bu araştırma, nitel verilerin toplanıp derinlemesine incelendiği varsa benzer ve farklı yönlerin açığa çıkarıldığı bir meta-sentez çalışmasına göre desenlenmiştir.

2.2 Çalışma grubu

Çalışma grubu, 2010-2023 yılları arasında Türkiye’deki ilkokullarda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış 18 çalışmadan oluşmaktadır. Yıl olarak 2010-2023 yılları arasının seçilmesinde son yıllarda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların eğilimini görmek etkili olmuştur.

2.3 Veri toplama aracı

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sentezlendiği bu araştırmada, incelenen çalışmaların; kod adı, dergi adı, indeksi, yılı, adı, yazarı, çalışma grubu, konusu, amacı/önemi, deseni, veri toplama araçları, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, sonuçları ve sonuçlardan hareketle önerilerin bütüncül bir bakış açısıyla sunumunun sağlanması sebebiyle toplanan verilere yönelik bir veri seti oluşturulmuş ve çalışmada kullanılmıştır.

2.4. Verilerin toplanması

Verilerin toplanmasına 13 Mart 2023 tarihinde başlanmış, 10 Mayıs 2023’de veri toplama süreci tamamlanmıştır. Güncel verilerin de çalışmaya dahil edilmesi açısından son güne kadar veri toplama sürecinin devam edilmesine özen gösterilmiştir. İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimi ile ilişkili çalışmalara ulaşmak üzere yalnızca Türkçe ve yerli araştırmalar dahil edilmiş ve Türkçe anahtar kelimelerinden “İki dilli”, “İki dillilik”, “İlkokul”, “Türkçe Öğretimi”, “İlk okuma yazma öğretimi”, “İlkokul öğrencileri” “Sınıf öğretmenleri” anahtar kelimeleri ile literatür taramaları yapılmıştır. Türkçe öğretimi kapsamına ilk okuma yazma öğretimi de dahil edilmiştir. Araştırmada yer alan alışmalar, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Dergipark, Google Akademik veri tabanlarından taranmıştır. Araştırmada yer alan çalışmalar ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış yüksek lisans tezi, doktora tezi ve makale çalışmalarından oluşmuştur. Erişime kapalı, tam metin belgesine ulaşılamayan çalışmalar araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Aynı zamanda yerli, yurt içi araştırmalar, araştırma kapsamına alınırken yurt dışında yapılan ve örneklemini yurt dışında yaşayan iki dilli bireylerin oluşturduğu çalışmalar araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Veri tabanlarında 2010-2023 yılları arasında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırmaya yönelik belirtilen anahtar kelimeler ile tarama sonunda nitel, nicel ve karma yöntemler ile yapılmış 54 çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırmanın amacı ve belirlenen ölçütler doğrultusunda veri analizi sürecinde bu çalışmalardan yüksek lisans ve doktora tezi niteliği taşıyan 11, makale niteliği taşıyan 7 olmak üzere 18 çalışma araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmaların indeks tablosu aşağdaki gibidir:

Tablo 1. Çalışmaların İndeks Tablosu

Yıl	Makaleler	Tez (Yüksek Lisans)	Tez (Doktora)
2010			
2011		Emeç (2011),	
2012			
2013			
2014			
2015		Hamidi (2015)	Gözüküçük (2015)
2016	Şen (2016)		
2017	Kan ve Hatay (2017), Kan ve Yeşiloğlu (2017)	Can (2017), Karadaş (2017)	
2018		Aslan (2018)	
2019	Susar Kırmızı vd. (2019)	Öztepe (2019), Çolakoğlu (2019)	Kızıldaş (2019)
2020	Kızıldaş ve Kozikoğlu (2020)		
2021	Pekgenç ve Yılmaz (2021)	Sarıoğlu (2021)	
2022			Karaman (2022)
2023	Düzen ve Memduhoğlu (2023)		

2.5 Veri analizi

Araştırmada veri analizi için tümevarımsal içerik analizi yöntemi belirlenmiştir. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların her birine kod adı verildikten sonra, araştırmacı tarafından oluşturulan veri setine “Dergi İsmi, Dergi İndeksi veya Tez Türü, Yayın Yılı, Araştırmanın İsmi, Yazarların Adı, Çalışma Grubu, Konu, Önem ve Amaç, Araştırma Deseni, Veri Toplama Aracı, Veri Analizi, Geçerlik ve Güvenirlik, Sonuçlar, Sonuçlardan Hareketle Öneriler” başlıklarına işlemek üzere incelenmiştir.

Tablo 2. Veri Analizi Tablo Başlıkları

Kod	Dergi İsmi	Dergi İndeksi veya Tez Türü	Yayın Yılı	Araştırmanın İsmi	Yazarların Adı	Çalışma Grubu	Konu	Önem ve Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Aracı	Veri Analizi	Geçerlik ve Güvenirlik	Sonuçlar	Sonuçlardan Hareketle Öneriler
-----	------------	-----------------------------	------------	-------------------	----------------	---------------	------	--------------	------------------	--------------------	--------------	------------------------	----------	--------------------------------

Çalışmalar yazar soy isimleri ve yayın yılına göre adlandırılmıştır. Çalışmalar analiz sürecinde öncelikle makale, doktora tezi ve yüksek lisans tezi olarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma yapılırken makaleler

“M”, doktora tezi “D” ve yüksek lisans tezi “YL” şeklinde kodlanarak sınıflandırma yapılmıştır. Araştırma dahilindeki çalışmalar 2 aylık bir süreçte incelenmiştir. İncelenen çalışmalar ayrıntılı bir şekilde tablolaştırılmıştır. Kodlama sürecinde nitel araştırma alanında uzman görüşüne başvurulmuştur. Ortaya çıkan tema, kategori ve kodlar ile ilgili tekrar uzman görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama ve veri analiz süreci Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo3. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Tarih	Yapılan İşlem
13.03.2023	Literatür taraması
08.04.2023	Veri grubu oluşturulması
24.04.2023	Veri analizi
01.05.2023	Veri tabanında tekrar tarama ve eklemelerin yapılması
03.05.2023	Araştırmacıların kod ve temaları belirlemesi
10.05.2023	Araştırmacıların belirlediği kod ve temaları uzman görüşüne sunması
14.05.2023	Veri tabanında tekrar tarama ve eklemelerin yapılması
16.05.2023	Gerekli düzeltmelerin yapılarak veri grubunun yeniden oluşturulması
17.05.2023	Veri analizi
18.05.2023	Bulguların yorumlanması

2.6. Geçerlik güvenirlilik

Araştırmada tekrar edilebilirlik anlamına da gelen dış güvenirliliği (teyit edilebilirlik) sağlamak adına araştırmacılar tarafından araştırma sürecinde elde edilen notlar, yazılar, dokümanlar ve veri seti teyit ve dış geçerlik için saklanmıştır. Ayrıca araştırmacılar güvenirliliği arttırmak açısından araştırma sürecinde kod ve temaları oluştururken sıkça uzman görüşüne başvurmuştur. Objektifliği (onaylanabilirlik) arttırmak adına ise araştırma sürecini, araştırmaya dahil edilen ve edilmeyen çalışmaların kriterlerini, araştırmanın kapsam, amaç ve yöntemi detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Araştırmacılar analiz sonucunda elde edilen verileri bulgular kısmında tablolar vasıtasıyla ayrıntılı bir şekilde sunmuştur.

3. Bulgular

Çalışmada yer alan on sekiz araştırmanın incelenmesi sonucu elde edilen bulgular beş başlık altında sunulmuştur. İncelenen çalışmalar sırasıyla; konu alanı, yöntem, veri analizi süreci, sonuçlar ve sonuçlara ilişkin öneriler başlıkları altında her tema ve tema altındaki kodlar ile tablolaştırılarak ortaya konulmuştur.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların konu alanlarına yönelik bulgular

Tablo 4’te araştırmanın birinci alt probleminde ele alınan ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların konu alanlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Konu Alanlarına Yönelik Bulgular

Tema	Kod	Çalışma
İki Dilli Öğrencilere Eğitim Veren Öğretmenler	Öğretmen Yetiştirme Sorunu	(Şen, 2016)
	Karşılaştıkları Sorunlar	(Aslan, 2018), (Sarioğlu, 2021), (Emeç, 2011), (Özüküçük, 2015), (Karadaş, 2017), (Çolakoğlu, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Çözüm Önerileri	(Sarioğlu, 2021), (Özüküçük, 2015), (Karadaş, 2017), (Çolakoğlu, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Görüşleri	(Karaman, 2022), (Hamidi, 2015), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Öztepe, 2019)
İki Dilli Öğrenciler	Karşılaştıkları Güçlükler	(Karaman, 2022), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020)
	Başarı, Beceri ve Hazır bulunuşluk Düzeyi	(Kan ve Hatay, 2017), (Kızıldaş, 2019), (Can, 2017), (Susar Kırmızı vd., 2019)

Tablo 4 incelendiğinde ilkokulda iki dilli çocukların Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların konu alanlarının iki dilli öğrencilere eğitim veren öğretmenler ve iki dilli öğrenciler temalarının altında toplandığı görülmüştür. Bu temalardan iki dilli öğrencilere Türkçe eğitimi veren öğretmenlere yönelik temanın altında; öğretmen yetiştirme sorunu, karşılaştıkları sorunlar, çözüm önerileri ve görüşleri kodları oluşmuşken iki dilli öğrenciler temasının altında ise karşılaştıkları güçlükler, başarı, beceri ve hazır bulunuşluk düzeyleri kodları oluşmuştur.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların yöntemlerine yönelik bulgular

Bu başlıkta araştırmanın ikinci alt problemi olan ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların yöntemleri ortaya konulmuştur. Bulgular sunulurken çalışmaların belirlenen yöntemleri sırasıyla araştırma desenleri (Tablo 5), çalışma grubu (Tablo 6) ve veri toplama aracı (Tablo 7) başlıklarıyla tablolar vasıtasıyla sunulmuştur.

Tablo 5. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Araştırma Desenleri

Tema	Kod	Çalışma
Nitel Araştırma Deseni	Fenomenoloji	(Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Olgubilim	(Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021)
	Durum Çalışması	(Öztepe, 2019), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020)

Desen Belirtilmiş	Tarama Deseni	(Aslan, 2018), (Sarioğlu, 2021)
	Nicel Araştırma Deseni	(Emeç, 2011), (Kan ve Hatay, 2017), (Karadaş, 2017), (Çolakoğlu, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Şen, 2016)
	Betimsel Desen	
	Deneysel Desen	(Can, 2017)
Karma Araştırma Deseni	Gömülü Desen	(Susar Kırmızı vd., 2019)
	Çeşitleme	(Özüküçük, 2015)
	Açımlayıcı Sıralı Desen	(Karaman, 2022)
Desen Belirtilmemiş		(Hamidi, 2015)

Tablo 5'te çalışmaların araştırma desenlerine bakıldığında nitel araştırma deseni, nicel araştırma deseni ve karma araştırma deseni olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Temaların altında belirtilen desenlerde fenomenoloji, olgubilim, durum çalışması, tarama deseni, betimsel desen, deneysel desen, gömülü desen, çeşitleme, açımlayıcı sıralı desen kodları yer almıştır. Kod içerisinde yer almayan temel nitel desenli olduğu belirtilen çalışma ise nitel araştırma deseni temasının yanına konumlandırılmıştır. Ayrıca çalışmada desen belirtilmemiş çalışmaların da yer aldığı görülmüş bu durum da tabloda belirtilmiştir.

Tablo 6. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Çalışma Grupları

Tema	Kod	Çalışma
Birey	1.Sınıf Öğrencisi	(Kan ve Hatay, 2017)
	2.Sınıf Öğrencisi	(Karaman, 2022) (Kan ve Hatay, 2017)
	4.Sınıf Öğrencisi	(Can, 2017), (Kızıldaş, 2019)
	Sınıf Öğretmenleri	(Aslan, 2018), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2015), (Susar Kırmızı vd., 2019), (Emeç, 2011), (Özüküçük, 2015), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017), (Çolakoğlu, 2019), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023), (Öztepe, 2019), (Karaman, 2022)
	Veli	(Karaman, 2022)
Doküman	Doküman Taraması	(Şen, 2016)

Tablo 6' da yapılan çalışmaların çalışma grupları bulguları birey ve doküman temaları altında toplanmıştır. Birey teması altında 1.sınıf öğrencileri, 2.sınıf öğrencileri, 4.sınıf öğrencileri, sınıf öğretmenleri, veli kodları yer alırken doküman teması altında doküman taraması kodu yer almıştır.

Tablo 7. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Veri Toplama Araçları

Tema	Kod	Çalışma
Nitel Veri Toplama Araçları	Görüşme Formu	Karaman, 2022), (Emeç, 2011), (Özüküçük, 2015), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Hamidi, 2015), (Çolakoğlu, 2019), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023), (Öztepe, 2023)
	Test	(Can, 2017)
Nicel Veri Toplama Araçları	Doküman	(Şen, 2016)
	Ölçek	(Aslan, 2018), (Can, 2017), (Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman, 2022) (Özüküçük, 2015), (Kan ve Hatay, 2017), (Kızıldaş, 2019),
	Anket	(Sarioğlu, 2021), (Karadaş, 2017), (Susar Kırmızı vd., 2019)

Tablo 7'de veri toplama araçları bulguları nitel veri toplama araçları ve nicel veri toplama araçları olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Nitel veri toplama araçları teması altında görüşme formu; nicel veri toplama teması altında ise test, doküman, ölçek ve anket kodları yer almıştır.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların veri analiz aşamasına ilişkin bulgular

Bu başlıkta ilkökulda iki dilli çocukların Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların veri analiz sürecinin nasıl olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Çalışmaların veri analiz süreci, önce veri analiz yöntemi (Tablo 8) daha sonra ise verilerin geçerlik ve güvenilirlik (Tablo 9) tabloları ile tema ve tema altındaki kodlar ile birlikte tablolaştırılarak ortaya konulmuştur.

Tablo 8. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Veri Analiz Yöntemi

Tema	Kod	Çalışma
Nitel Veri Analiz Yöntemleri	İçerik Analizi	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman, 2022), (Özüküçük, 2015), (Hamidi, 2015), (Çolakoğlu, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Betimsel Analiz	(Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Şen, 2016), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Öztepe, 2019)
	Betimsel İstatistikler	(Aslan, 2018), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Emeç, 2011), (Çolakoğlu, 2019)
Nicel Veri Analiz Yöntemleri	Yordamsal İstatistikler	(Can, 2017), (Özüküçük, 2015), (Kan ve Hatay, 2017), (Karadaş, 2017), (Kızıldaş, 2019)

Tablo 8'de çalışmaların veri analizine yönelik bulgular nitel veri analiz yöntemleri ve nicel veri analiz yöntemleri olarak iki temaya ayrılmıştır. Nitel veri analiz yöntemleri teması altında içerik analizi ve betimsel analiz kodları yer almıştır. Nicel veri analiz yöntemleri teması altında ise betimsel istatistikler ve yordamsal istatistikler kodları yer almıştır.

Tablo.9 İlkokulda İki Dilli Öğrencilerin Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış alışmaların Geçerlik ve Güvenirlik alışmaları

Tema	Kod	alışma
Araştırma Sonuçları Yoluyula Gerçeğın Doğru Temsili	İç Geçerlik	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Can, 2017), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2015), (olakoğlu, 2019), (Kızıldaş, 2019)
	İnanılrlık	(Düzen ve Memduhoğlu, 2023), (Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman,2022), (Gözüküçük, 2015), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Öztepe, 2019), (Sarioğlu, 2019), (Gözüküçük, 2015)
Sonuçların Uygulanması	Dış Geçerlik	(Sarioğlu, 2021) (Karaman, 2022) (Gözüküçük, 2015), (Kan ve Hatay, 2017), (Karadaş, 2017), (olakoğlu, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Can, 2017)
	Aktarılabilirlik	(Öztepe, 2019), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021) (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Sarioğlu, 2021), (Gözüküçük, 2015), (Karaman, 2022)
Tutarlığı Sağlama	İ Güvenirlik	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman,2022), (Gözüküçük, 2015), (Sarioğlu, 2019), (Can, 2017), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kan ve Hatay, 2017), (olakoğlu, 2019), (Kızıldaş, 2019),
	Tutarlık	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Emeç, 2011), (Kızıldaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Öztepe, 2019) (Gözüküçük, 2015)

Nesnel Yansız Olma	Dış Güvenirlik	(Susar Kırmızı vd., 2019) (Gözüküçük, 2015), (Can,2017), (Karadaş, 2017), (Çolakoğlu, 2019), (Kızıltaş, 2019), (Şen, 2016), (Can, 2017)
	Teyit Edilebilirlik	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Kızıltaş ve Kozikoğlu, 2020), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Öztepe, 2019), (Sarioğlu, 2019), (Gözüküçük, 2015)

Tablo 9’da çalışmaların geçerlik ve güvenilirlikleriyle ilgili bulgular; araştırma sonuçları yoluyla gerçeğin doğru temsili, sonuçların uygulanması, tutarlılığı sağlama, nesnel yansız olma gibi tema adlarında nicel çalışmalar için; iç geçerlik, dış geçerlik, iç güvenirlilik ve dış güvenirlilik olarak nitel çalışmalar için ise; inanılrlık, aktarılabilirlik, tutarlık, teyit edilebilirlik kodları oluşmuştur. Karma desenli bir araştırma için sağlanabilir durumlarda aynı ifadeyi sağlayan her iki kod altına çalışmalar kodlanmıştır.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sonuçlarına yönelik bulgular

Bu başlık altında araştırmanın dördüncü alt problemi olan ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sonuçlarına yönelik bulgular Tablo 10’da tablolastırılarak verilmiştir.

Tablo 10. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış Çalışmaların Sonuçlarına Yönelik Bulgular

Tema	Kod	Çalışma
Öğretmen	Öğretmenlerin iki dilli çocukların öğretiminde tecrübesiz ve sabırsız olması.	(Aslan, 2018), (Kızıltaş ve Kozikoğlu, 2020)
	Öğrenci iş yükünün çok olması sebebiyle iletişim kuramaması, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verememesi.	(Emeç, 2011) (Sarioğlu, 2021)
	İletişim problemlerinin yaşanması.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Ana dili farklı olan öğrencilere yönelik uygun yöntem ve tekniklerin uygulanmaması.	(Kızıltaş ve Kozikoğlu, 2020)
	Mesleki tecrübe ve kıdem az olması.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015)
	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve iki dillilere yönelik Türkçe öğretimi programlarının öğretmenlere eğitim fakültelerinde ve yetiştirme sürecinde ders olarak verilmemesi, verilse de yetersiz kalması.	(Şen, 2016)
	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve iki dillilere yönelik Türkçe öğretimi programlarının öğretmenlere meslek öncesi verilmemesi verilse de yetersiz kalması.	(Şen, 2016), (Kızıltaş, 2019)

Öğrenci	Öğrencinin Türkçeyi konuşamaması, öğrenmede isteksiz olması.	(Gözüküçük, 2015), (Sarioğlu, 2021), (Öztepe, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Öğrencilerin kendilerini ifade edememesi.	Öztepe, 2019), (Aslan, 2018), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Okul öncesi eğitimde devamsızlık göstermeleri.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Verilen ödev ve görevlerin zamanında yapılmaması ya da hiç yapılmaması.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Türkçeyi sosyal hayatta aktif olarak kullanmamaları.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Evde ve okulda farklı dil kullanmaları.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Okula devam problemlerinin olması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
Veli	Velinin ilgisiz olması.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Velinin öğretmeni desteklememesi.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Ailelerin Türkçeyi konuşmaması ev içerisinde kendi dillerini konuşması.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Ev içerisinde çocuk sayısının fazlalığından dolayı gerekli ilginin gösterilememesi.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	Mevsimlik iş faaliyetlerinden dolayı öğrencinin okula devamını sağlayamamaları.	Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
Öğretim Programı	Müfredatın ve Türkçe öğretim programının Türkçeyi doğru ve etkin kullanamayan, iki dilli öğrencileri kapsamaması.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019)
	Müfredatın ağır olması, genel hazır bulunuşluğa göre hazırlanması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019)
	Öğretim programının zamana göre yetiştirilememesi.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019)
İlk okuma Yazma Sürecine Hazırlık	Öğrencinin Türkçeyi bilmemesi, konuşmaması.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021)
	Öğrenci hazır bulunuşluğunun ilk okuma yazmaya el verişli olmaması.	(Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük,

		2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Anasınıfı eğitimine gidilmemesi.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
İlk Okuma Yazmaya Başlama ve İlerleme	Aile desteğinin olmaması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğrencilerin isteksiz ve ilgisiz olması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Evde Türkçe konuşulmaması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğrencilerin Türkçeyi bilmemesinden kaynaklı anlama problemlerin oluşması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015)
	Yöresel ağız özelliklerinden dolayı yanlış telaffuz edilmesi.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Bağımsız Okuma ve Yazma	Ana dil kaynaklı okuma ve yazma hatalarının meydana gelmesi.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Okuduğunu anlama problemlerinin yaşanması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Aile desteğinin görülmemesi ve öğrencinin ilgisiz olması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Dil	Türkçe ders ve öğretiminde ana dil farklılığından dolayı zorlanması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Türkçe dersinde öğrencilerin okuduğunu anlama problemi yaşamaması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	O, Ö, U, Ü, Ğ harflerinde yörede konuşulan dilin ağız özellikleri sebebiyle zorlanması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)

	Anlamaya dayalı sözel derslerde öğrenciler zorlanması.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıltaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Başarı ve Beceri Durumları	Öğrenciler Türkçeyi bilmedikleri için okumayı öğrense de okuduğunu anlama beceri düzeyleri kötü olması.	(Can, 2017), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kan ve Hatay, 2017), (Pekgenç ve Yılmaz, 2021)
İletişim	İki dilli öğrencilerin kendilerini ifade edememesi.	(Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kan ve Hatay, 2017),
	Öğretmen ile öğrencinin iletişim süreçlerini gerçekleştirmemesi.	(Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kan ve Hatay, 2017),
	Öğrencinin yönergeleri anlayamaması ve gerçekleştirmemesi.	(Pekgenç ve Yılmaz, 2021), (Kan ve Yeşiloğlu, 2017), (Kan ve Hatay, 2017),

Tablo 10'da yapılan çalışmaların sonuçlarına ilişkin bulgular, iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sonuçlarının odağı olan karşılaşılan sorunlar kapsamında, öğretmen, öğrenci, veli, öğretim programı, ilk okuma ve yazmaya hazırlık, ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme, bağımsız okuma ve yazma, dil, öğretmen yetiştirme, başarı ve beceri durumları, iletişim olmak üzere toplamda 11 tema belirlenmiş ve bu temalar altına ise ilgili temadan kaynaklı sorunlar olmak üzere o tema altında kodlar oluşmuştur.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sonuçlarına yönelik önerilere ilişkin bulgular

Bu başlıkta araştırmanın son ve beşinci alt problemi olan ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin sonuçlara yönelik önerilere ilişkin bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. İlkokulda İki Dilli Çocuklara Türkçe Öğretimine İlişkin Yapılmış alışmaların Sonuçlarına Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular

Tema	Kod	alışma
Öğretmen	Okul dışında da öğrenci takibi sağlanmalı.	(Kızıltaş ve Kozikoğlu, 2020), (Kızıltaş, 2019)
	Öğretmenler hazır bulunuluğu dikkat ederek öğretim süreçlerini yürütmeli.	(Kan ve Hatay, 2017)
	Etkinlikler planlanırken anlama ve dinleme üzerine yoğunlaşılmalı.	(Kızıltaş ve Kozikoğlu, 2020)
	Öğretmenler tüm öğrencilerin ihtiyacına yönelik ilgi göstermeli.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıltaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Okul dışında da öğrenci takibi sağlanmalı.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıltaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Öğrenci	Okula devamsızlık gösterilmemeli.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıltaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)

	Derse yönelik ilgi ve istek artmalı.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğrenci ödev ve sorumluluklarını yerine getirmeli	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğretmen ve veli iletişimi daha kuvvetli olmalı.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Veli ile iş birliği içerisinde olunmalı.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Veli	Veli sürekli bilgilendirilmeli.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Evde Türkçe konuşmaya özen gösterilmeli.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğretim programı sadeleştirilmeli.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
	Öğretim programı öğretmenler için bir kılavuz niteliği taşımali	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Aslan, 2018), (Emeç, 2011), (Sarioğlu, 2021), (Karaman, 2022), (Gözüküçük, 2015), (Öztepe, 2019), (Kızıldaş, 2019), (Hamidi, 2015), (Karadaş, 2017)
Geliştirme	Öğretim programı daha kapsayıcı bir hale getirilmeli	Karaman, 2022), (Sarioğlu, 2021), (Gözüküçük, 2015)
	Anasınıfı ve okul öncesi eğitimi mecburi olmalı.	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman, 2022), (Sarioğlu, 2021), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)
	İlgili bölümlerin programlarına iki dilli ve ana dili Türkçe olmayan çocuklara yönelik dersler programa dahil edilmeli	(Susar Kırmızı vd., 2019), (Karaman, 2022), (Sarioğlu, 2021), (Düzen ve Memduhoğlu, 2023)

Tablo 11’de çalışmalardan elde edilen sonuçlara yönelik önerilerden öğretmene yönelik olanlar; öğretmen teması altında, öğrenciye yönelik olanlar; öğrenci teması altında, veliye yönelik olanlar; veli teması altında, geliştirilmesi ve düzenlenmesi gereken eğitim sistemlerine ait öneriler ise; geliştirme teması altında sunulmuştur.

4. Tartışma, sonuç ve öneriler

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış yurt içi örnekleme sahip çalışmalar beş başlık altında incelenerek elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların konu alanlarına ilişkin sentezinde iki dilli öğrencilere eğitim veren öğretmenler ve iki dilli öğrenciler teması oluşmuştur.

İlkokulda iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmalarda daha çok halihazırda olan durumun sorunları ve bu durumun çözüm önerileri üzerinde durulduğu görölmektedir. İlkokulda iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılan çalışmalar konu alanlarına göre sentezlendiğinde iki dilli öğrencilere yönelik öğretim süreçlerinin daha çok öğretmenlerin karşılaştığı sorun teması altında incelendiği görölmüştür. İki dilli öğrencilere yönelik çözüm başlığı altında eğitim sistemi içerisindeki program ve öğretmen yetiştirme süreçlerinin değiştirilmesi gerektiği hususunda görüş birliğine varıldığı görölmektedir. Bu çalışmaların konu alanı sentezinden yola çıkılarak bundan sonra yapılacak olan araştırmaların hali hazırdaki durumun tespiti, öğretmenlerin veyahut öğrencilerin öğretim süreçleri içerisindeki sorunlarını ortaya koymak amacıyla değil yeni bir durumu iki dilli öğrencilerin ve bu öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin öğretim süreçlerine entegre etmek amacıyla yapılması önerilebilir.

Araştırmada ikinci olarak ilkokulda iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmaların deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve analiz yöntemi ortaya koyulmaya çalışılmıştır. İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin çalışmaların araştırma amaçlarına göre yöntem ve desen olarak değişiklik gösterdiğini söyleyebiliriz. Buradan yola çıkarak ilkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların desen olarak araştırma amacına uygun olarak değişiklik gösterdiği amaca yönelik tek bir desen etrafında birleşmediği söylenebilir.

Araştırmaların alışma gruplarına bakıldığında doküman ve birey olarak temalara ayrıldığı birey teması altında da öğrenci, sınıf öğretmenleri ve veli olarak ortaya koyulurken, doküman teması altında ise doküman taraması ortaya koyulmuştur. Eğitim ve öğretim süreçlerinden maksimum verimi almak ve bu süreçleri daha verimli bir hale getirmek sac ayağı görevini gören öğretmen, veli ve öğretmen paydaşlarının iş birliği ile gerçekleştiği göz önüne alınırsa çalışma gruplarının öğretmen, öğrenci ve veli temaları altında birleşmesi olağan olduğu düşünölmektedir.

Veri toplama araçları incelendiğinde araştırma desenlerine paralel olarak nitel ve nicel veri toplama araçları temalarının oluştuğu görölmektedir. Çalışmaların sentezinde nitel ve nicel veri araçlarını birlikte kullanan çalışmalar çoğunlukta tema altında her ikisi de belirtilmiştir. Araştırmalar veri toplama aracına göre irdelendiğinde çoğunlukla nitel veri toplama araçlarını ve bu araçlardan da yarı yapılandırılmış görüşme formunu tercih ettikleri ortaya koyulmuştur. Buradan hareketle araştırmacıların araştırma probleminde göre hitap ettikleri çalışma grubuna yönelik en çok tercih ettikleri veri toplama aracının görüşme formları olduğu söylenebilir.

Veri analiz yöntemleri incelendiğinde çalışmaların tek bir veri analiz yöntemi etrafında toplanmadığı yine araştırma amacı, grubu ve desenine göre veri analiz yönteminin paralellik gösterdiği ve değiştiği görölmüştür. Sentezi yapılan araştırmaların veri analiz yöntemine bakıldığında nitel ve nicel veri analiz yöntemleri olarak temalara ayrılmıştır. Nitel veri analiz yöntemleri başlığı altında içerik analizi ve betimsel analiz kodları oluşurken nicel veri analiz teması altında betimsel istatistikler ve yordamsal istatistikler kodları oluşturulmuştur. Karma veri analiz yöntemi seçilen araştırmalar ayrı bir tema olarak oluşturulmamış, seçilen veri analiz yöntemleri nitel ve nicel veri analiz yöntemleri temaları altında belirtilmiştir. Nitel veri analiz yöntemlerine bakıldığında içerik ve betimsel analiz kodları yer alırken nicel veri analiz yöntemleri teması altında ise betimsel istatistikler ve yordamsal istatistikler kodları yer almaktadır. Nitel veri analiz yönteminin seçildiği araştırmalarda veri analizi sürecinin detaylandırıldığı söylenebilir. Bu durum araştırmaların geçerlik ve güvenilirliğine de katkı sunmaktadır.

İlkokulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin çalışmaların geçerlik ve güvenilirliği de yine araştırma yöntemine göre temalarla ortaya konulmuştur. Yıldırım ve Şimşek'in (2021) uyarladığı şekilde; araştırma sonuçları yoluyla gerçeğin doğru temsili, sonuçların uygulanması, tutarlılığı sağlama, nesnel ve yansız olma temaları altında nitel ve nicel araştırmalarda araştırmacı tarafından en çok kullanılan alternatif isimler tema olarak oluşturulmuştur. Araştırmanın yöntemi, deseni, veri toplama araçları, geçerlik güvenilirlik çalışmaları ve veri analiz yönteminin paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan çalışmaların sonuçlarının sentezine göre ilkökulda iki dilli çocuklara Türkçe öğretimine ilişkin öğretmen, öğrenci, veli, öğretim programı, ilk okuma yazma sürecine hazırlık, ilk okuma ve yazmaya başlama ve ilerleme, bağımsız okuma ve yazma, dil, başarı ve beceri durumları ve iletişim temaları ile bu temaların altında kodlar oluşmuştur. Araştırma kapsamına alınan ilkökulda iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin araştırmaların sonuçlarının yüksek oranda iki dilli öğrencilerden kaynaklanan, iki dilli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerden kaynaklanan ve öğretim süreci içerisindeki sorunların ortaya koyulduğu sonuçlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sonuçlarına yönelik öneriler sentez edildiğinde, öğrencilerden kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik "öğrenci", öğretmenlerden kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik "öğretmen", velilerden kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik "veli", var olan sistem ve programların kaynaklık ettiği sorunların çözümüne yönelik düzeltmelerin yer aldığı tema olarak ise "geliştirme" temalarının altında sorunlara yönelik çözüm önerilerinin kod olarak yer aldığı görülmektedir.

Sonuç olarak ilkökulda iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların sentezini amaçlayan bu araştırmada iki dilli öğrencilere Türkçe öğretimine ilişkin yapılmış çalışmaların konu alanlarının iki dilli öğrencilerin eğitim paydaşlarında yer almasının ortaya çıkardığı sonuçlar konu alanı sentezinde öğretmen, öğrenci ve veli sentezinde ele alınmış ve var olan başarı ve beceri düzeyinin de ortaya çıkarılması yine farklı bir konu alanını doğurduğu; çalışmaların nitel, nicel ve karma yöntem ile desenlendiği; geçerlik güvenilirlik konusunda veri çeşitlenmesine oldukça yer verildiği, veri analizinde veri desenine göre paralellik gösterip araştırmaların sorusuna göre uygun analiz yönteminin seçildiği, veri toplama aracı olarak yine araştırma sorusuna göre değişiklik gösterildiği fakat en çok görüşme formlarının kullanıldığı, araştırmaların sonuçlarına ve sonuçlarına yönelik sentezde ise en çok sorun odaklı olduğu görülmüştür.

Araştırma sentezinin sonuçlarına bakıldığında daha çok iki dilli öğrencilerin eğitim sistemi içerisinde yer almasıyla oluşan sorunların öğretmen, veli, öğretmen paydaşında ortaya koyulmasını amaçlayan çalışmaların çokluğu göze çarpmaktadır. Öğretmen yetiştirme sürecinde ilgili fakültelerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ya da ana dili Türkçe olmayan öğrencilere Türkçe öğretimi kapsamında zorunlu derslerin olması yeni göreve başlayan öğretmenlerin donanımını arttırabilir. Okul öncesi eğitimin, iki dilli öğrencileri ilkökula ve ilk okuma yazma basamaklarına daha hazır hale getirdiği tespit edilmiştir. İki dilli öğrencilere yönelik kelime öğretimi, Türkçeye mahsus basit kavramların öğretilmesi ve bu öğrencilere özel programın okul öncesi programlarına dahil edilmesi ve zorunlu hale getirilmesi iki dilli öğrencilerin ilk okuma yazma sürecinde yaşadıkları sıkıntılarının azalmasında önemli rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aka, M. (2012). Türkiye’de diller ve etnik gruplar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(1), 293-297.
- Akıncı, M.A. (2017). *İki dilli ve tek dilli 5 yaş grubu çocukların Türkçelerine ortak ve değişik paylaşımlı sözcüklerin erişimi*. 8.Uluslararası Türk Dil Kurultayı.
- Aslan, A. (2018). *Türkçenin yeterince etkin ve güzel konuşulmadığı yerlerde ilkokuma ve yazma öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar (Ağrı ili örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Avcı, M. ve Kurudayıoğlu, M. (2022). Türkçede iki dililik çalışmaların bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 252-265.
- Bloomfield, L. (1935). *Dil*. Londra: Allen & Unwin Ltd Publishers.
- Butler, Y. ve Hakuta, K. (2004). Bilingualism and second language acquisition. T. K. Bhatia ve W. C. Ritchie, (der.), *The handbook of bilingualism* içinde (114- 144). Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Can, C. (2017). *Türkçe öğretiminde ders günlüğü kullanımının öğrenci akademik başarıları ile yazma becerileri üzerine etkisi*. [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çolakoğlu, S. (2019). *Anadili Türkçe olmayan ilkokul öğrencilerine ilkokuma yazma öğretiminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri* [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Dinçer, S. (2018). Bilimsel araştırmada içerik analizi: meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
- Düzen, N. ve Memduhoğlu, H.B. (2023). İki dilli çocukların yaşadığı bölgelerde çalışan ilkokul öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar ve buna dair çözüm önerileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(1), 65-87.
- Emeç, H. (2011). *Türkçenin yeterince etkin ve güzel konuşulmadığı yerlerde ilkokuma yazma öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar (Erzurum ili örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gözüküçük, M. (2015). *Anadili Türkçe olmayan ilkokul öğrencilerine ilkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. [Doktora Tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Günaydın, Y. (2020). İki dillilik ile ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi (2010-2020). *International Journal of Language Academy*, 8(5).
- Hamidi, N.B. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin ana dili farklı olan öğrencilere Türkçe eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi (Diyarbakır ili örneği)* [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Helot, C. (2008). Bilingual education in France: School policies versus home practices. C. Helot ve A.M. Mejia (Eds.), *Forging multilingual spaces: Integrated perspectives on majority and minority bilingual education* içinde (s.203-227). Bristol: St Nicholas House.
- Kan M.O. ve Hatay, F. (2017). İki dilli ilkokul öğrencilerinin dikte ve yazma becerisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 217-225.
- Kan M.O. ve Yeşiloğlu, F. (2017). İlkokuma yazma öğretiminde izlenen aşamalarda iki dilli çocukların yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara dair çözüm önerileri. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 519-533.
- Karadaş, R. (2017). *Anadili Türkçe olmayan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda okuma yazma öğretilirken öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik çalışma önerileri*. [Yüksek Lisans Tezi], Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

- Karaman, H. (2022). *Anadili Türkçe olmayan öğrencilere ilkokuma ve yazma öğretiminin öğretmen, öğrenci, veli görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Doktora Tezi], Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kızıldaş, Y. (2019). *Anadili farklı ilkokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kızıldaş, Y. ve Kozikoğlu, İ. (2020). İki dilli öğrencilerin okuduğunu anlamada yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Bir durum çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1568-1584.
- Öztepe, D. (2019). *Anadili farklı ilkokul öğrencilerine Türkçe ilkokuma ve yazma öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Pekgenç, Y. ve Yılmaz, F. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin iki dilli sınıflarda yaşadığı eğitsel ve iletişimsel problemlere ilişkin görüşleri. *Journal of Computer and Education Research*, 9(7), 380-404.
- Sarıoğlu, B. (2021). *Türkçenin yeterince etkin konuşulmadığı sınıflarda öğretmenlerin ilkokuma yazma öğretimi sürecinde karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri: Van/Çatak örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Saydı, T. (2013). Avrupa birliği vizyonuyla ikidillilik, çokdillilik ve eğitimi. *Journal of International Social Research*, 6(28).
- Sebastian Galles, N. ve Costa, A. (2014). How does the bilingual experience sculpt the brain?. *Nat Rev Neurosci*. 15, 336-345.
- Soh, O.K., Azman, H. ve Ho, S.M. (2020). Examining co-activation through cross-linguistic influence among bilinguals in spoken language processing; evidence from eye movements. *3L, Language, Linguistics, Literature*, 26(4).
- Susar Kırmızı, F., Boztaş, H., Salgut, E., Çağ Adıgüzel, D. ve Koç, A. (2020). Ana dili Türkçe olmayan öğrencilerde okul öncesi eğitimin ilk okuma yazma sürecine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 105-129.
- Şen, Ü. (2016). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde öğretmen yetiştirme sorunu ve üniversitelerdeki mevcut durumun değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 518-529.
- Topaloğlu, A. (1989). *Dilbilgisi terimleri sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık
- Türk Dil Kurumu, (2022). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Vardar, B. (1988). *Açıklamalı dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayıncılık.
- Yağmur, K. (2007). İkidilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı. *Dil Dergisi*, (135), 60-75.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık